

Kas gali sumažinti sąskaitas už šildymą?

Pagrindinis veiksnys, lemiantis šilumos kainą, yra kuro kaina. „Eltos“ nuotr.

Neseniai rašėme apie Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (VKEKK) paskelbtas naujojo šildymo sezono naujienas. Šįkart daugeliui Lietuvos gyventojų rūpima tema pakalbinome šilumos tiekėjus ir energetikus.

Arūnas MARCINKEVIČIUS

Sąskaitas mažina mažesnis vartojimas

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidentas Vytautas Stasiūnas pateikė informaciją apie Lietuvos šilumos ūkį. Mūsų šalyje šiluma centralizuotai tiekama apie 60 proc. vartotojų. Dauguma (72 proc.) šių var-

totojų yra daugiabučių namų gyventojai. Prie centralizuoto šilumos tiekimo (CŠT) tinklų yra prijungta apie 17 tūkst. daugiabučių namų, t. y. apie 700 tūkst. butų (juose gyvena apie 2 mln. Lietuvos gyventojų). Šis skaičius panašus į Skandinavijos šalių (Danijos, Švedijos, Suomijos)

ir kitų Rytų ir Vidurio Europos valstybių, kurių klimatas artimas Lietuvos klimatui ir kur šildymo sezonas taip pat trunka 6–7 mėnesius per metus.

Tiek pernai, tiek šiemet mažiausia 1 kWh šilumos kaina buvo ir yra tuose miestuose, kuriuose šilumai gaminti naudojama daugiausia biokuro. Praėjusiais metais centralizuotai tiekiamą šilumą kainavo vidutiniškai 6,27 euro už kWh (su PVM). Atkreiptinas dėmesys, kad vartotojams mokesčiai už šilumą susideda iš 1 kWh šilumos kainos, padaugintos iš bute ir bendrosioms pastato reikmėms suvartoto šilumos kiekio.

Sovietinės statybos nešiltinti daugiabučiai namai šilumos suvartoja vidutiniškai apie 21 kWh/kv. m per mėnesį, nauji ar renovuoti daugiabučiai – vos apie 9 kWh/kv. m, t. y. apie 2,5 karto mažiau. Taigi esminę įtaką gyventojams pateikiamų sąskaitų dydžiui turi ne šilumos kaina, o šilumos suvartojimas. Praktika rodo, kad, esant tai pačiai šilumos kainai, gyventojų mokesčiai, priklausomai nuo namo būklės, gali skirtis net apie 10 kartų.

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos duomenimis, šiandien iš 17 tūkst. daugiabučių namų tik apie 1 400 yra nauji, apie 1 300 –

modernizuoti. Tai sudaro tik apie šeštadalį visų daugiabučių. Jų gyventojai, esant tai pačiai šilumos kainai, už šildymą moka 2–3 kartus mažiau, palyginti su gyventojais, gyvenančiais sovietinės statybos nerenovuotuose daugiabučiuose namuose.

Kuro veiksnys – bene svarbiausias

Vis dėlto pagrindinis veiksnys, lemiantis šilumos kainą, yra kuro, naudojamo šilumai gaminti, kaina. Minėtos asociacijos renkami duomenys neginčijamai rodo, kad vietinis biokuras yra daugiau kaip 3 kartus pigesnis, palyginti su gamtinėmis dujomis. Todėl ne veltui Lietuvoje biokuro naudojimas šilumos gamybai padidėjo nuo 2 proc. (1997 m.) iki 62 proc. (2016 m.). Tad jei įmonių, centralizuotai tiekiančių šilumą, pagrindinis kuras yra biokuras, paprastai šilumos kaina vartotojams būna mažesnė, palyginti su įmonių, kurios degina gamtines dujas, tiekiamos šilumos kaina.

CŠT įmonės nustatyta tvarka teikia VKEKK visą informaciją, reikalingą kiekvieną mėnesį perskaiciuoti šilumos kainoms. Todėl šilumos kainos nustatomos viešai ir skaidriai. Tačiau tenka apgailestauti, kad Lietuvoje nėra parengtos jokios metodikos, iš kurios būtų aišku, kas ir kaip yra atsakingas už šilumos suvartojimą daugiabučiuose namuose. Akivaizdu, kad gyventojai patys negali greitai ir tinkamai priimti sprendimų taupyti šilumą. Jiems turėtų padėti kompetentingi specialistai. Šie ir

GYVENAMŲJŲ NAMŲ KATEGORIJOS PAGAL SUVARTOJAMOS ŠILUMOS KIEKĮ

■ **Daugiabučiai gyvenamieji namai, suvartojantys mažiausiai šilumos.** Tai naujos statybos gerai apšiltinti namai (4 proc. visų daugiabučių). Juose yra 28 tūkst. butų, čia gyvena apie 80 tūkst. žmonių. Šie butai šilumos suvartoja 9 kWh/kv. m per mėnesį, 60 kv. m butas – 540 kWh. Tokio buto savininkai per mėnesį už šildymą sumoka vidutiniškai apie 35 eurus. Beje, tokiame bute šildyti per mėnesį sunaudojama apie 49 kg kuro, skaičiuojant naftos ekvivalentu.

■ **Daugiabučiai gyvenamieji namai, suvartojantys mažai ar vidutiniškai šilumos.** Tai bent kiek modernizuoti gyvenamieji namai (16 proc. visų daugiabučių). Juose yra apie 112 tūkst. butų, čia gyvena apie 320

tūkst. žmonių. 1 kv. m tokio buto apšildyti sunaudojama 15 kWh šilumos per mėnesį, 60 kv. m butui – 900 kWh. Tokio buto savininkai už šildymą sumoka vidutiniškai apie 57 eurus per mėnesį. Jam šildyti per mėnesį sunaudojama 82 kg sąlyginio kuro.

■ **Daugiabučiai gyvenamieji namai, suvartojantys daug šilumos.** Tai iki 1992 m. pastatyti standartiniai daugiabučiai gyvenamieji namai, kuriuose neatlikti jokie didesni remonto ar šiltinimo darbai. Juose yra apie 420 tūkst. butų, čia gyvena apie 1,2 mln. žmonių. 1 kv. m tokio buto šildymui sunaudojama 21 kWh šilumos per mėnesį, 60 kv. m butui – 1 260 kWh. Tokio buto savininkai per mėnesį už šildymą sumoka vidutiniškai apie

81 eurą. Jam apšildyti per mėnesį reikia 115 kg sąlyginio kuro.

■ **Daugiabučiai gyvenamieji namai, suvartojantys labai daug šilumos.** Tai senos statybos, labai prastos šiluminės izoliacijos gyvenamieji namai, kuriuose dažniausiai būna išbalansuotos ir vidaus šildymo sistemos. Tokiuose namuose (deja, tai kas penktas daugiabutis) yra apie 240 tūkst. butų, juose gyvena apie 400 tūkst. žmonių. 1 kv. m tokio buto apšildyti per mėnesį sunaudojama 35 kWh šilumos, 60 kv. m butui – 2 100 kWh. Tokio buto savininkai už šildymą per mėnesį moka vidutiniškai apie 134 eurus. Jam šildyti per mėnesį reikia 192 kg sąlyginio kuro.

turėtų pasiūlyti, kokias priemones įdiegus būtų galima viename ar kitame name sutaupyti šilumos. Praktika rodo, kad vien subalansavus vidaus šildymo ir karšto vandens sistemas galima sumažinti sąskaitas už šildymą net ketvirtadaliu.

Ar verta atjungti nuo CŠT tinklų?

Po sąskaitų už šildymą dydžio bene daugiausia aistrų kelia butų ar namų atjungimas nuo centrinio šildymo sistemos. Tai leidžia ne tik išsivaduoti nuo didelių sąskaitų, bet ir šildytis, kiek nori ir kada nori. Pasak V. Stasiūno, atjungimo nuo CŠT tinklų tvarką reglamentuoja energetikos ministro patvirtintos šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklės.

Praktika rodo, kad atjungti savo butus ar namus nuo centrinio šildymo sistemos nori senamiesčių gyventojai, mat jų inžinerinės sistemos nėra tinkamai pritaikytos šilumai efektyviai vartoti.

Kita savo butus atjungti nuo CŠT tinklų norinčių žmonių grupė yra pasiturintys piliečiai, kurie turi būstą kurortiniuose miestuose (pvz., Palangoje, Druskininkuo-

se) ir jame nuolatos negyvena, tik apsistoja savaitgaliais ar atostogų metu. Jiems neverta mokėti už šildymą ištisus metus, todėl jie ir siekia savo butus atjungti nuo centrinio šildymo sistemos. Tačiau, pabrėžia Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidentas, kiekvienas toks buto atjungimas turi neigiamos įtakos kitiems vartotojams, nes jiems padidėja nuolatinės sąnaudos. Ir bet kokių atvejų pagal VKEKK nustatytą tvarką visiems vartotojams išlieka pareiga solidariai sumokėti už bendrosioms pastato reikmėms tenkančią dalį šilumos.

Beje, dera pabrėžti, kad daugėja vartotojų, kurių butai ar namai prijungti prie CŠT tinklų, skaičius. Tam turi įtakos centralizuotai tiekiamos šilumos pranašumai: visų pirma – mažesnė šilumos kaina (palyginti su gamtinėmis dujomis kūrenamu būstu), be to, nereikia sandėliuoti kuro (to negalima pasakyti apie kietuoju kuru šildomą būstą), gyventojams rūpintis šilumos šaltinių ir tiekimo tinklų eksploatacija, dera paminėti ir švarius miestus be kaminų, ir kt.

Išgelbės tik renovacija

Ką daryti, kad sąskaitos už šildymą būtų daugiau ar mažiau „kiaurų“ daugiabučių gyventojų namų gyventojams būtų mažesnės? Energetikos ekspertas Algirdas Stumbras vardija galimus sprendimus. Pirma, reikia kuo ekonomiškiau gaminti pačią šilumos energiją. Tai šilumininkai pastaruoju metu ir stengiasi daryti: šiuo metu kuro sunaudojimas gaminant šilumos energiją sumažėjo nuo 98 iki 92 kWh. Tai reiškia, kad šilumos gamybos įrenginių naudingo veikimo koeficientas – 94 proc. Žodžiu, čia jau pasiekta ekonomiško riba.

Antra, reikia kuo gausiau naudoti pigesnę vietinę kurą. Ir dabar biokuras bendrame kuro „katile“ jau viršija dujų kiekį. Tačiau šios galimybės dar neišsemtos: nedideli miesteliai centralizuotai tiekiamą šilumą gali gaminti naudodami tik vietinį biokurą – nuo šiaudų iki šakų. Tai, aišku, netaikytina didiesiems mūsų miestams, visų pirma – Vilniui ir Kaunui. Jų neįmanoma šildyti vien „malkomis“. Čia, kalbant apie kuro balansą, ir toliau do-

minuos dujas. Štai sostinėje, priimama energetikas, planuojama statyti naują kogeneracinę elektrinę, kūrenamą komunalinėmis atliekomis ir biokuru. Tačiau jos galingumas geriausiu atveju patenkins apie 40 proc. Vilniaus šilumos poreikį, likusią dalį šilumos ir toliau reikės gaminti deginant dujas.

Trečia, norint kardinaliai, pvz., 2,5 karto, sumažinti šildymo kainą (iki 210–340 eurų per šildymo sezoną), pasak A. Stumbro, reikia renovuoti bent 14 tūkst. daugiabučių. Nuo pat 1992 m., kai Rusija Rytų Europos šalims dujas ėmė parduoti pasaulinėmis kainomis, mūsų vakarų kaimynai kaipmat ėmė domėtis renovacija. Ir štai Lenkija jau baigia renovuoti visus neekonomiškus gyvenamuosius daugiabučius. Mes tuos dešimtmečius daugiau ginčijomės ir sugebėjome renovuoti tik 400 daugiabučių. Tiesa, per pastaruosius porą metų renovuota dar 1 000 daugiabučių. Vis dėlto, net jei ateityje minėtas procesas bus tinkamai finansuojamas, kasmet atnaujinant apie 500 daugiabučių, renovacija užsitęs ilgai – apie 25–30 metų.

VISIEMS BALDAMS